

**Modře natištěné štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
32,71+ 2,29 (GST) = 35 kan. dolarů
Cena 1.40 + 0.10 (GST) = 1.50 dolaru.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

**Datum, dokdy jsou
noviny předplacené,
je v pravém horním
rohu štítku!**

J Time
Committed
À dé lai
convenu

**Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com**

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 18.

(320.)

Vol. 14.

satellite **1-416**

Thursday,

September 23,

2004

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Festival, který sliboval více

Je docela možné, že letošní Mezinárodní torontský filmový festival byl lepší, než se mi zdá, jen jsem si nevybral ty nejlepší filmy. Na druhou stranu jsem viděl jen několik velice špatných filmů. Takovým šelestem byl třeba film Chantal Akerman *Zítřejší se budeme stěhovat* ve francouzsko-belgické koprodukci. Nevím, jestli se jednalo o veselohru, ale příběh mladé spisovatelky pornografických románů byl spíš k pláči.

Ovšem patřil do sekce *Mistrů filmové tvorby*, kde se objevily také tři kratší filmy spojené do jednoho celku *Eros*. Režiséři Wong Kar-wai, Steven Soderberg a Michelangelo Antonioni se snaží vyrovnat s tímto základním tématem. Každý po svém. Zatímco část, kterou točil čínský režisér má nejbližší k tématu a vypráví o krásné kurtizáně a jejím krejčím, Soderberg je dosti nudný a jeho film se odehrává u psychiatra, kde mu pacient vypráví sny o ženě. Psychiatr při tom sleduje dalekohledem, co se děje v protějším baráku. Antonioni sází na vizuální pohled na krajinu a záhadnou ženu, která má v určitých momentech tetování. To v zápletkách mizí a nakonec se dokonce objeví tatáž žena dvakrát jednou s ním a po druhé bez něho. Tak jako ve *Zvětšenině*, kdy realita mizí a nevíme, co je skutečnost a co je přelud. Láska a erotika dominují téměř každému filmovému festivalu.

Patří k filmu už od okamžiku, kdy vznikl. Co je sex bez lásky, to se podařilo vyjádřit rakouskému režiséru Götz Spilmanovi ve filmu *Antares* (jméno nejjasnější hvězdy v souhvězdí Škorpión). Pro nás může být zajímavé, že prostitutka na ulici mluví česky, což zase ve Vídni zřejmě není tak neobvyklé. Vídeň je totiž skutečně etnickou mozaikou, kde si lidé mnohdy nerozumí, přestože žijí v jednom paneláku, či na jednom sídlišti. Téma lásky je pochopitelně i ve francouzských filmech. Francois Ozon v *5x2* analyzuje manželství od rozvodu k navázání prvního vztahu, zatímco Frédéric Fonteyne ve filmu *Gillova žena* se vrací do třicátých let a do zvláštního trojúhelníku, kde kromě manželů figuruje i vztah muže k manželčině mladší sestře. Jako kdyby režisér chtěl říci, krize v manželství zde byla vždycky, ale dnes teprve o tom hovoříme. Na štěstí láska, erotika a sex nebylo jediným tématem festivalu. Zajímavý byl pohled holandského režiséra Mike de Jonga ve filmu *Modrý ptáček*, který řešil stejný problém jako makedonský režisér Svetozar Ristovski v dramatu *Iluze*. V obou snímcích se jedná o příběh dospívajících dětí, které nemají místo "v kolektivu". V příběhu z Holandska se jedná o děvče Merel, která je z pohledu dospělých ideální dítě.

Sportuje, stará se o tělesně postiženého bratra, zpívá v souboru, dobře se učí. Její spolužáci jí však opovrhují. Vadí jim její menší tělesná zdatnost, dobrý prospěch ve škole. Ačkoliv se Merel snaží zapadnout mezi ně, nedaří se jí to. Konflikt se svými spolužáky skrývá, jak před rodiči, tak i před učiteli, kteří se snaží ji naopak protěžovat a dávat za příklad ostatním spolužákům.

Ještě ostřeji vyzněl příběh chlapce Marka z makedonského venkova. Ten utíká k literatuře, k poezii. Učitel makedonštiny mu slibuje, že jako básník se dostane ze začarovaného kruhu, kde otec je alkoholik a sestra se prodává vojákům KFOR. V rozhodujícím okamžiku potká člena zahraniční legie, který právě

Z bosenského filmu Pjera Želicy *Dny a hodiny*

přišel z Francie a ten ho poučí, že musí mít sílu, zbraň a že se nesmí bát. Marko ukradne pistoli synovi místního policajta, který s ním terorizuje své spolužáky. V rychlém sledu si Marko získá respekt nejen u svých spolužáků, ale i doma. Vrátil se do školy a zastřelil učitele, který mu dával falešné naděje.

Z filmů zemí bývalé Jugoslávie stojí za zmínku bosenský snímek *Dny a hodiny* od Pjera Želicy. Je to obrázek války bez toho, abychom ve filmu viděli jediný výstřel, jediný válečný záběr. Fuke jede navštívit svou tetu a strýce. Během návštěvy však je pouze mlčení manželů, kteří ztratili svého syna. Přestože se jedná o tragický příběh, nechybí ve filmu humor. Fukeho starý volkswagen se nechce rozjet. Všechny pokusy o uvedení do chodu jsou marné. Moudrost jeho tety, že by to mohla být prázdná nádrž, se ukáže jako pravdivá až druhý den, kdy již jsou všechny opravy hotové.

Velice lidsky působil islandský snímek *Niceland* od Fridrika Thora Fridrikssona. Mentálně postižený Jed a Chloe se chtějí vzít. Chloe však ztratí smysl života a Jed se ho snaží nalézt. Nevinnost a čistota vztahu, která se prolíná se základní existenciální otázkou po smyslu života dělá z filmu skutečně mistrovské dílo.

Proti jiným ročníkům bylo letos skutečně málo filmů z východní Evropy a to ještě zachraňovaly statistiky filmy vytvořené v koprodukci jako například filmová báseň o malíři *Modiglianím*, který byl natočen v Rumunsku. Nejsilnější z východní Evropy bylo zastoupeno Rusko pěti filmy. Film *Schizo* se odehrává v Afganistanu a na produkci se kromě Afganistanu a Ruska podíleli ještě Francie a Německo. Špatně udělané titulky uškodily do jisté míry filmu *Ladič* Kiry Muratové. Příběh Andreje, inteligentního hudebníka bez peněz ale zamilovaného do krásné rozmařilé Liny, ho nakonec dovede k velice sofistikovanému podvodu. Jestliže *Ladič* navazuje na filmy z nové vlny šedesátých let, pak

film *Svoji* je válečným filmem, včetně pyrotechnických efektů. Nejsem obdivovatelem těchto filmů a pozitivní byl snad jen jiný úhel pohledu než co jsme viděli ze sovětského filmu v druhé polovině dvacátého století. Naopak zajímavý byl pohled na padesátá léta Mariny Razběžkinové *Doba sklizně*. Film se odehrává v čuvašské vesnici, kde Antonina pracuje dlouhé hodiny na kombajnu, aby uživila svého beznohého muže a dva chlapce. Za odměnu dostane rudou vlajku, která se však pro ní stane noční můrou. Není jí schopna ochránit před útokem myši. Po nocích vlajku záplatuje a látá. Po padesáti letech, kdy se rodina přestěhovala do města, rodiče zemřeli, chlapi zahynuli v Afganistanu, se do bytu nastěhuje nová generace, která vlajku hodí bez jakéhokoliv sentimentu do popelnice.

Razběžkinová říká, že to je film o ztrátě paměti. "S minulostí se nevypořádáváme, zkrátka ji vymažeme," řekla při promítání v kině Cumberland. Nejtvrdí připomínkou Gulagu byl film Georgije Paradjanova *Zemřel jsem v dětství*. Je to příběh jeho strýce, ruského režiséra Sergeje Paradjanova, který natočil *Stíny zapomenutých předků* a *Barva granátových jablek*. Sergej Paradjanov strávil deset let v táborech nucených prací v sedmdesátých letech. Ve vlastní výpovědi říká: "Chtěli ve mně zničit lásku k umění". Film je koláží z Paradjanových filmů a záběrů z Gulagu.

Na festivalu se jistě objevila i řada velkofilmů, gala představení, kanadských filmů, ale to vše se objeví v kinech, proto jsem se soustředil na to, co v kinech zřejmě neuvidíme. Českou republiku zastupoval nový film Jana Hřebejka *Horem pádem*. Torontská severoamerická premiéra předběhla českou. Jan Hřebejk se tentokrát objevil v Torontu, strávil zde 24 hodin a byli jsme snad jedinými novináři, kterým poskytl rozhovor. Rozhovor je na str. 4 a 5.

***